

Montessori zpravodaj

ZÁŘÍ

Všimli jste si někdy, co světla toto slovo nese a jak nádherně zní? Jakoby nás svým názvem nabádalo, abychom si udrželi slunce, které jsme do sebe mohli v letních měsících nasát. Jakoby říkalo: „Vězte, že světlo je v každém z nás.“. Možná nám připomíná, jak je důležité zářit. My v tomto měsíci můžeme přivítat nám svěřené děti s otevřeným, planoucím srdcem a pozvat je na dobrodružnou cestu zvanou vzdělávání. Naše světlo jim posvítí na cestu, kterou budou chtít následovat a v jejich očích zahlédneme ohníčky radosti, touhy a dychtivosti.

Přejeme Vám, ať nejen v září Vaše srdce, mysl i duše září.

Vlasta Hillebrandová a Společnost Montessori

Nabídka

•• English Language in a Montessori classroom

Termín: 12. 10. - 13. 10. 2013

Obsah: seminář si klade za cíl podat přehled anglické jazykové výchovy v Montessori třídě pro děti ve věku od 2,5 do 7 let

•• Informativní kurz – podzim 2013

(akreditováno MSMT jako DVPP)

Termín: 10. 10., 24. 10., 7. 11., 21.11. 2013

Obsah: tradiční minikurz s rozsahem 34 hodin, který přinese základní informace o výchově a vzdělávání podle Montessori pedagogického systému. Seznámíte se s oblastmi: Praktický život, Smyslová, Jazyková výchova a Matematika a uvidíte organizaci práce v MŠ a ZŠ.

Jarní infokurz proběhl s výbornými ohlasy. Účastníci obzvláště ocenili možnost vidět „naživo“ prostředí a práci jak v MŠ, tak na ZŠ Montessori.

•• Chválit, hanět, vysmívat se - respekt, práce s časem a sebeřízení dětí

Termín: 25.10. - 26. 10. 2013

Diskuzně - prožitkový kurz o respektující komunikaci na pozadí vybraných principů pedagogiky Montessori.

Skrze vlastní prožitky a jeho reflexi i sdílení se dostaneme ke způsobům, jakými respektovat dítě (i nás samé) při plném soustředění se na určitou aktivitu.

Skrze zážitek přerušení činnosti a diskuzi můžeme pochopit, jak je možné pracovat s časem v prostředí Montessori.

Okrajově se v případových ministudiích dotkneme některých méně obvyklých osobnostních typů a podáme návrhy na respektující přístup k nim v konkrétních situacích.

Seminář je postaven tak, aby spojil praktické zkušenosti, principy Montessori i teoretické poznatky o fungování lidské duše.

•• Komunikace prospěšná životu

kurz pro učitele

Termín: 23.11. a 24.11. 2013

Obsah: Připojte se k nám a vdechněte své výuce nový život. Komunikace prospěšná životu, rovněž známá jako Nenásilná komunikace, je soubor znalostí, postojů a dovedností, které se ukázaly být účinné při snaze dosáhnout uspokojivého výsledku ve školách, v podnikání, při řešení konfliktů i pomoci ohrožené mládeži. Jejich postupů lze zdárně užít jak v prostředí vzdělávacího systému Montessori, tak při tradiční výuce.

•• Montessori pro nejmenší

kreativní workshop pro rodiče

Termín: 30.11. a 1.12. 2013

Obsah: seminář je zaměřen na první rok dítěte, „To nejlepší pro nejmenší“ bylo heslem Marie Montessori a je heslem i

naším. Trocha teorie, pozorování, praktické náměty a tvorba Montessori pomůcek pro domácí použití.

•• 29. Diplomový kurz Montessori pedagogiky - 3 až 6 let

(akreditováno MSMT jako DVPP)

Termín: 19.1.2014 - 31.5.2015

Obsah: kurz je věnován výchově a vzdělávání dětí podle pedagogického systému Marie Montessori.

•• Montessori Europe - Kongres 2013

Budapešť, Maďarsko

Termín: 8. - 20. 10. 2013

Obsah: "Autentické Montessori?"

Maria Montessori si byla vědoma kulturních rozdílů ve světě. Věděla, že vědomosti a znalosti v různých oblastech je třeba obnovovat a aktualizovat. Ale se základním rámcem její práce musíme zacházet s velkou péčí a měl by být měněn jen po hlubokém zvážení a v souladu s Montessori odborníků. Kdo posoudí autenticitu Montessori škol v dnešní době?

Mnoho lidí tvrdí, že dovedou posoudit autenticitu Montessori přístupu velmi rychle, po jednom shlédnutí.

Taková rozhodnutí bychom měli dělat na základě podrobného kritického posouzení a na základě jasně formulovaných hodnotících kritérií. O tom bude tento kongres.

Montessori terapie - Umění žít a být (s) dětmi

přednáška a odborně prožitkový víkendový seminář

Jedinečné setkání s Lorou Anderlik a Ulrike Geisenhof

Jaké jsou naše očekávání ve vztahu ke každému jednotlivému dítěti?

Zaměřujeme se na to, co již dítě umí?

Radujeme se z maličkostí a z úspěchů, které již zvládlo?

Věříme pevně v jeho další úspěchy a pokroky?

Předáváme mu náš pozitivní náboj a víru v jeho schopnosti?

Pokud toto dokážeme my sami, jako průvodci dětí, jako dospělí lidé, pak v dětech upevňujeme víru v sebe sama a v jejich schopnosti, ať již jsou jakékoli.

Pro naše děti jsme my, rodiče a pedagogové, těmi nejdůležitějšími lidmi. Tráví s námi nejvíce času, z našeho chování se nejvíce učí, naše chyby často opakuje. Žít s dětmi je šance. Žít s dětmi může být tou nejkrásnější a nejpřínosnější terapií života. Pokud tuto šanci využijeme, začneme se měnit. Nebudeme hledat v knihách, časopisech..., ale v sobě samých.

Montessori terapie je postavena na tom, že všechny děti, ať už jsou jakékoliv, se chtějí učit a rozvíjet, a my musíme jen objevit, co je zajímavé. Všechny děti se snaží dosáhnout samostatnosti a nezávislosti a naším úkolem je jim v tom pomoci.

Cílem Montessori terapie je, aby všechny děti byly schopné žít v prostředí, ve kterém žijeme my, aby žily a byly součástí naší společnosti.

Jaká je cesta k tomuto cíli? **Přijmeme-li všechny děti takové, jaké jsou** a podporujeme-li jejich rozvoj inkluzí ve společnosti a nikoliv jejich oddělováním, **pak jsme učinili první krok** a jsme na dobré cestě k tomuto cíli.

Každé dítě má právo na výchovu a vzdělávání i dítě s jakýmkoli handicapem. Je potřeba děti učit, jak se chovat v určitých situacích. **Montessori terapie klade důraz na to, aby všechny děti byly vychovávány a věděly, jak se ve společnosti chovat, protože pak je společnost ráda přijme.**

Montessori terapie a její lektorky **mají velmi vysoké a zejména velmi pozitivní očekávání od všech dětí a při své práci s jednotlivými dětmi tento postoj velmi názorně prezentují.** Za velmi důležitý pokládají právě náš postoj k dítěti a k terapii samotné. Postoj a očekávání, které zpětně ovlivňuje jak terapii, tak i chování dítěte. Lora o něm mluví jako o tzv. „**Herme-neutické spirále**“, o spirále, která může vést jak nahoru nebo také dolů v závislosti na tom, jaká jsou naše přesvědčení, očekávání a naladění ve vztahu k dítěti/dětem. Tomu, jak se vzájemně ovlivňujeme, se často věnuje jen velmi málo

pozornosti, což je velká škoda. MT toto neopomíjí! Vede nás k tomu, že vždy máme na výběr – chceme při setkání s našimi dětmi nastoupit po spirále na vzestupnou cestu či na cestu sestupu? Montessori terapie ví, že cesta po spirále není jednoduchá, ale dbá na to, aby se ti, kdo se účastní této cesty, pohybovali směrem nahoru - pokud možno co nejčastěji. Pohyb po spirále nahoru, na hranice svých hranic, na hranice svých možností a očekávání. Ví, že se to nedá zvládnout 24 hodin denně každý den, ale věří, v co nejčastější opakování směřování po spirále vzhůru, věří ve vědomé hledání toho, co už dítě umí a na tom staví své další kroky. Vzniká pozitivní energie a postoj, který je nezávislý na diagnóze dítěte a uvědomuje si, že **každý člověk má nějaké schopnosti a tyto schopnosti se mezi lidmi liší, a to je naším darem. Můžeme se vzájemně obohatit. Naše děti nás mohou obohatit.**

Přijďte se inspirovat ženou, která rodičům/pedagogům a dětem více než třicet let pomáhá na této cestě sebepoznání a sebevzdělávání. Cestě šance pro všechny ty, co mají s dětmi co dočinění. Šanci dostat se do kontaktu sami se sebou a se svým vývojem a současně vnímat potřeby jiných a učit se s nimi spolupracovat.

Pokud zacházíme s dětmi správným způsobem, může se stát, že místo aby byly „zátěží a obětí“, stanou se součástí naší terapie. Na této cestě pak přebíráme plnou zodpovědnost za sebe i za jiné.

Chcete vědět více – přijďte na páteční přednášku a jedinečný víkendový seminář.

Přednáška:

Na konkrétních příkladech z praxe si ukážeme, jak lze znalosti z Montessori Terapie aplikovat do každodenního života s dětmi se specifickými potřebami tak, aby se aktivně a s úspěchem zapojili do života své rodiny.

Např: dítě se naučilo stříhat nůžkami a může nastříhat pažitku a přispět tak ke společné rodinné večeři. Podpoříme tak nejen jeho motorické dovednosti, samostatnost, nezávislost, ale přispěním do domácí komunity posílíme také jeho pozitivní sebehodnotu a sebeúctu.

Víkendový seminář:

Díky konkrétním příkladům a praktickým ukázkám „naživo“ - přímé práce s dětmi a jejich rodinami - budete mít jedinečnou možnost sledovat, jak prakticky docílit toho, aby nám děti naslouchaly, aby se zájmem soustředily na svou činnost. Uvidíte, jaké činnosti rozvíjí a stimulují děti různých věkových kategorií (případně jak je musíte upravit tak, aby vyhovovali dětem se specifickými potřebami) a jak jednotlivé děti podpořit v tom, aby u činnosti vydržely a aby ji také dokončily a my tak posílili jejich přirozený zájem a vnitřní motivaci. Po každé ukázce budete mít jedinečnou možnost se lektorek přímo ptát na jejich práci. Rozebrat obsah jejich práce a zároveň získat různá metodická doporučení. Toto vše můžete vidět, zažít a pochopit na víkendovém odborně prožitkovém semináři.

Chválit, hanět, vysmívat se? Aneb respekt, práce s časem a sebeřízení dětí

Dnes, když se řekne „respektovat“ nebo „respektující přístup“, mnozí z nás si představí nějakou formu laskavé a dobře fungující komunikace, kde si komunikační partneři naslouchají a jemně na sebe reagují. Někdy je tento obrázek na hony vzdálený stresovým situacím, kdy je třeba vypravit se ráno s malými dětmi do školy a školky, nebo promluvit s unaveným partnerem o nějakém obtížném, možná i potenciálně konfliktním tématu.

Zásluhou především paní Nováčkové, paní Nevolové, manželů Kopřivových a jejich spolupracovníků se do naší české společnosti již po léta vpravují zcela praktické modely komunikačních situací, v nichž odmítavý komunikační postoj partnera lze během komunikace jakoby proměnit v ochotu se na potřebné věci domluvit, popř. v ochotu vykonat něco, co je právě třeba, někdy i bez výslovného souhlasu s danou činností.

Jak se to stane, že někdo, kdo s námi třeba ani nechtěl mluvit a nechtěl se na nás podívat, nebo s námi jednat, pozvolna ustupuje ze své „zákopnické“ pozice a začíná se pomalu účastnit aktivního naslouchání, mluvení, popř. rozhodování?

Formulky a sdělení, které výše uvedení odborníci modelově používají jako málo funkční a blokuující komunikaci, jsou v nás

často nevědomě uloženy a zakořeněny i po několik generací. V rodině jsme se s nimi potkali většinou díky svým rodičům a prarodičům. Naše děti se s nimi setkávají zase díky nám. Někdy je těžké i velmi dobré úmysly sdělit svým blízkým přijatelným způsobem.

Rodiče se oprávněně ptají, jak docílit toho aby člověk dokázal místo velmi zautomatizovaných a silnými emocemi podržených vět použít nehodnotící a popisná sdělení, která nikoho neblokují. A jak dlouho to trvá, než se podaří většinu zděděného slovníku pozměnit v žádoucím směru?

Na dvoudenním semináři Chválit, hanět, vysmívat se... naukneme právě tato témata. Budeme mít možnost zažít sami na sobě, co je nám v komunikaci milé a jak jsme a nejsme ochotni reagovat na různá sdělení. Podíváme se na zoubek kořenům

vnitřní motivace ke komunikaci, vyzkoušíme, které možnosti respektující komunikace nabízí pedagogika Montessori a některé její principy. Vyměníme si zkušenosti s komunikací v rodině, budeme si přebírat, které způsoby sdělování bychom rádi upozadili a které naopak upřednostnili.

Vyzkoušíme si, jak se v různých situacích může dítě cítit, jak tyto situace pozměnit a jakou pomoc nám v tom všem může poskytnout pedagogika Montessori.

Za dva dny lze těžko zcela změnit překonané modely nastřádané během desetiletí. Je však možné prohloubit uvědomění si své komunikační role a posílit v sobě přesvědčení, že stojí za to na dobré vzájemné komunikaci, děti nevyjímaje, pracovat.

Na komunikovanou s vámi se těší Marcela Burešová.

Setkání Montessori s Nenásilnou komunikací

Když jsem od svých čtyř let hledala to, co jsem tehdy pro nedostatek vyjadřovacích schopností nazvala „jak zachránit svět“, narážela jsem neustále na „jak nemožné to je“ a jak je to vlastně trochu hloupé. V roce 2008 jsem objevila Montessori, dozvěděla jsem se o jedné poněkud tvrdohlavé a v pravdě nezdolné ženě, jež žila před více než sto lety v Itálii, která - mimo mnohé jiné - šla studovat, když téměř žádné ženy nestudovaly a studovala a spoluutvářela psychologii, když se psychologie teprve stávala vědou.

V době, kdy bylo nemyslitelné, aby se s dítětem zacházelo jako s lidskou bytostí, která je schopna se sebe-utvářet, prostě šla a vytvořila místo, kde to možné bylo. A co ty děti najednou všechno nedokázaly - čelisti padaly k zemi, psalo se o tom v novinách po celém světě. A co ještě? V místnosti s padesáti dětmi vytvořila prostředí, kde vládla nejen nadšená soustředěnost, ale také vlídná spolupráce a reálné mírové soužití.

Skrze hlubokou soustředěnost na práci s pomůckami a skrze „ochrannou bublinu“ chráněné komunity ve třídě vytvořila miniaturní model světa schopného žít v míru.

Když jsem o tom četla a ještě více když jsem viděla a zažila, jaké to je do takové školy i dnes, když už tam Maria osobně není, přijít - byla jsem z toho nesmírně nadšená.

Co že udělal Marshall Rosenberg?

Zkoumal, kde se bere násilí. Zkoumal, kde se v člověku berou všechny odstíny rozložených, podrážděných až nakonec

násilných reakcí (kam překvapivě spadá také souhlasit s něčím, s čím ve skutečnosti nesouhlasíme a dělat něco, co nás činí nešťastnými) a kde se v něm bere mírumilovná reakce (kam překvapivě spadá i nesouhlasit, říci „ne“ nebo „já bych raději ...“ atp.). A objevil a popsal, jak si můžeme vytvořit a udržet bezpečí a pohodu mírumilovného světa ve svém životě a v životech dalších, se kterými jej chceme sdílet, například s našimi dětmi, přáteli, rodiči nebo dokonce kolegy v práci.

Skrze soustředěnost na vztahy a příruční, kapesní bublinu chráněné komunity uvnitř člověka vytvořil miniaturní model světa schopného žít v míru.

Když tedy spojíme Nenásilnou komunikaci s Montessori, dostáváme možnost vytvořit vnější i vnitřní bezpečný prostor, „bublinu“, do které se nám kromě dětí vejdu i učitelé, ředitelé škol a rodiče, také kuchařka a údržbář. „Bublinu“, kterou si naše děti, učitelé, rodiče, ředitelé a také kuchařka a údržbář, mohou vzít s sebou i mimo třídu, mimo školu, kamkoli jen chtějí.

V Montessori může být člověk jako učitel ve škole spokojenější skrze radost z naplňování potřeb dítěte. Nenásilná komunikace Montessori doplňuje a umocňuje, přináší všem lidem ve škole a mimo školu radost skrze naplňování potřeb svých a ostatních. Smyslem Nenásilné komunikace je uvědomovat si potřeby všech aktérů a tím umožňuje hledat dlouhodobě funkční řešení, která vyhovují všem - neznamená to, že potřeby všech budou v každém okamžiku naplněny, ale znamená to, že potřeby všech jsou v každém okamžiku něčím, co je důležité pro všechny, že k nim bude přihlíženo jako k něčemu významnému a reálnému.

Před Montessori jsem studovala „vzdělávání dospělých“, to jest Andragogiku, personalistiku a management. Legrační anekdota: nejúspěšnější a nejvíce inovativní společnosti, kde jsou zároveň pracovníci spokojení mají společné tyto rysy:

- ke konfliktu se přistupuje jako k dárku nebo čokoládovému dortu - je příležitostí pro tým se shromáždit, sblížit mezi sebou a v konečném důsledku přiblížit se společnému cíli.
- poslušnost a hierarchické struktury nahrazují autonomie, uvědomování si spoluzodpovědnosti za výsledky práce stejně jako za spoluutváření pracovního prostředí a sdílení hodnot
- vítají nové nápady, ty se nekritizují, ale jejich hodnocení probíhá na základě dostupných zdrojů, cíle, kterého chceme dosáhnout a potřeb, které se snažíme naplnit (oproti tradičnímu „dobrý/špatný“, „to je blbost“, „to nejde“)
- potřeby lidí se pokládají za stejně hodnotné jako potřeby podniku, neboť lidé jsou považováni za nejcennější bohatství firmy
- normy a pravidla se tvoří společnou shodou a konkrétní dohodou

Nakonec tedy docházím k závěru, že to co nabízí Montessori a to co nabízí Nenásilná komunikace není jen (jakkoli „jen“ na mě působí nepatřičně) model světa, jaký chceme, je to též strategie nejen přežití, ale konkurenceschopnosti a úspěchu v dnešní a nadcházející době.

Příběh ze školy

Dostala jsem na starosti skupinu kluků a jedné slečny. V podstatě na všechno reagují nadávkami, provokacemi, honěním se s výhružkami, případně různými předměty, pohlavky a rvačkami. Po tehdy nekonečných a únavných čtrnácti dnech snah o Nenásilnou komunikaci, ale byla jsem svědkem následujícího rozhovoru.

Marek je na WC, Lukáš začne bušit na dveře a volá na něho, aby otevřel a vylezl. Než tam dojdou, z WC se vyřítí Marek a v mžiku oka sebere z nejbližšího stolu láhev s vodou a praští Lukáše do hlavy. Lukáš schovává hlavu do dlaní a snaží se neplakat. Požádám ho, aby mi ukázal, zda je zraněn, na povrchu není nic vidět, ale z

jeho výrazu je znát hodně bolesti a hodně neochoty ji projevit. Zkouším s ním mluvit a nabídnout mu objetí, ale to pro něho v tu chvíli není přijatelné, chce být sám, chce se projít po školní zahradě. Dobře. Nechám ho to nějakou dobu rozchodit a potom se k němu připojíme s ostatními venku. Lukáš okamžitě zamíří k Markovi. Vyděsím se a očekávám rvačku, takže se k nim rozeběhnu, jen abych viděla a slyšela:

Lukáš: „Hele.. proč si mě praštil - tobě to bylo nepříjemný, když jsem ti klepal na dveře a volal na tebe, když jsi byl na záchodě?“

(Byla jsem tím velmi zaskočená, protože jsem z Lukášovy strany očekávala fyzický protiútok, zastavila jsem se několik kroků od nich.)

Marek: „No, to bylo hrozný! To bylo bušení a řvaní! Nemůžu se vysrat, když na mě někdo řve a buší mi na dveře! A bolí mě pak

břicho! To může udělat akorát kretén!“

(Tajil se mi dech, protože jsem si myslela, že to mohlo Lukáše snadno zranit a rozčílit, udělala jsem tedy pro jistotu další krok k nim, abych mohla zabránit rvačce, ale rozhovor pokračoval..)

Lukáš: „Aha, takže to pro tebe bylo fakt hrozný, když jsi slyšel rány a řvaní za dveřma, když ses snažil vysrat.. Víš, to by bylo dobrý, kdybys to na mě zařval, abych to věděl - Já jsem nevěděl, že seš fakt na záchodě, já myslel, že ses tam jen zavřel, aby tam ostatní nemohli a potřeboval jsem tam jít.“

Marek: „To dělá jen Honza, ten debil, já záchod ze srandy neblokuju, to není vtipný!“

Lukáš: „Přesně, to je pěkně debilní vtip!“

Marek: „Hele, já jak sem byl rozčílenej, tak sem vylít a praštil sem tě do hlavy - si v pohodě? Nemáš votřes mozku?“

Lukáš: „Ne, nemám.“

Marek: „Ale muselo to fakt bolet, promiň, fakt promiň, já sem takovej cholerickéj, to říká naše máma furt. Musím se nad sebou zamyslet. Neměl sem to dělat, to bych nechtěl, abys měl votřes mozku. Akorát sem si nemoh vůbec pomoci, byl sem fakt strašně rozčílenej.“

Lukáš: „No, ale z toho bys taky moh mít infarkt, musíš se sebou něco dělat.“

Marek: „No jo.. hele, tak si pojď hrát.“

Zaujala-li vás nenásilná komunikace a chcete-li se o ní dozvědět víc, můžete přijít na některý z workshopů, které budeme na podzim a příští rok pořádat v prostorách Společnosti Montessori, nebo kontaktovat Zde jsou lvi, projekt zabývající se šířením Nenásilné komunikace na adrese: zdejsoulvi@gmail.com

Mgr. Mariana Krpálková

27. a 28. Vzdělávací kurz Pedagogiky Montessori – zcela naplněny a s úspěchem zahájeny

V červnu 2013 byl zahájen školkový kurz a v srpnu 2013 školní kurz pedagogiky Montessori. V obou kurzech se sešly skupiny velmi příjemných a pozitivně naladěných pedagogů, rodičů, kteří pokračují své ve svém celoživotním vzdělávání. Děkujeme za váš zájem o Montessori a jsme rádi, že vás cesta přivedla k nám do Společnosti Montessori.

Přikládáme několik inspirací z právě zahájených kurzů:

Čtyři vývojové fáze – holistický pohled Marie Montessori na vzdělávání

Že už jste někdy někde viděli grafy cibulky a konstrukčního rytmu života? Oba tyto grafy představují souhrnný pohled doktorky Montessori na vývoj jedince od narození až do dospělosti a poukazují na to, co naše společnost nabízí na podporu vzdělávání v jednotlivých vývojových fázích. Marie Montessori je představila krátce před svou smrtí v rozmezí jednoho roku. Dva různé grafy, jedno téma. Vizualně velmi odlišné, ale přesto se doplňující.

Jak by se její představa a pohled na vzdělávání vyvíjel dál? Hledala by i další připodobnění a obrazy, jak přiblížit svou představu o vývoji lidského jedince a jeho vzdělávání druhým lidem? Určitě ano. Tak jako ji hledají i současní studenti našich kurzů.

Nechme se obohatit jejich představou:

Kometa

„Graf vývojových fází jsme se rozhodli ztvárnit jako kometu. Vybrali jsme si kometu, protože umožňuje znázornit přehledně jednotlivé fáze vývoje – klidové i bouřlivé. Čtyřcípá kometa symbolizuje čtyři vývojové fáze člověka – již od prenatálního stádia vývoje. Chvost komety zobrazuje tok energie před narozením a po 24 roce života.“

Kometa prolétá vesmírem, tak jako osobnost člověka životem. Cestou je ovlivňována a formována vnějšími vlivy, což je znázorněno ve schématu meteority.

Barevnost komety využívá symboliku barev – červená znak změn, aktivity; žlutá evokuje pocit bezpečí a klidu.“

Tok vývoje

„V hoře (rodina) je ukrytý pramen života. Zobrazuje prenatální období. Pramen života sbírá živiny, minerály – vše kolem sebe – a gejzírem vytryskne na povrch (porod). Pokračování toku zobrazuje 0-6 let věku dítěte, které je velmi dynamické. Charakteristické je pro něj absorbování všemi smysly. Následující období zobra-

zuje klidný tok života dítěte 6-12 let. Dravá a všepohlcující řeka představuje období puberty. Po 18. roce se tok opět uklidňuje.“

Spirála

„Lidský život se pohybuje po spirále, která směřuje nahoru. Nejširší základna představuje od 0 – 6 let. Pro jednotlivá období jsme vybrali symboliku ruky a nohy, která je dominantní v dané vývojové etapě dítěte. Ruce a nohy jsou barevně rozlišeny. Červená – dynamické období, modrá – klidové období.“

V období 6-12 se dítě vydává dále do světa (nástup do školy, objevování přírody, zkoumání světa). Proto symbol nohy.

Ve věku 12-18 let nastává bouřlivé období vývoje fyzického, emocionálního, duševního. Děti jsou manuálně zručné a svět si přibližují prostřednictvím rukou.

V posledním znázorněném období 18-24 let se mladý člověk osobnostně stabilizuje,

samostatně funguje a součástí dalšího poznávání a nabývání zkušeností je cestování – znovu symbol nohou.“

Graf se spoustou obrázků

„Vývoj dítěte představuje cestu, která se klikatí. Člověk občas narazí na rozcestí a může se vydat slepou cestou. Vždy je ale možno se vrátit. Symboly vyjadřují zájmy, události a charakteristiky, se kterými se v průběhu vývoje potká.“

Přesýpací hodiny

„Vybraly jsme si přesýpací hodiny jako symbol času = života. Zachovaly jsme podobnost barev i tvaru cibulkového grafu Marie Montessori. Písek se barevně proměňuje podle vývojových fází, kdy horní část hodin je největší z důvodu zásadního vlivu pro život člověka. Klidné období symbolizuje zúžení hodin, které opět přechází do období dynamických změn. Uzavřenost hodin symbolizuje hranice prostředí, ve kterém dítě žije. Otvor ve spodní části hodin je průměrem otevřených dveří do světa dospělého jedince.“

Připravené prostředí metodou volného psaní aneb co mě napadne za pět minut v osm hodin ráno?

Je poslední den úvodního týdne, osm hodin ráno a máme psát, co se nám asociuje, když se řekne „připravené prostředí.“ Je to neskutečné, ale někoho napadají krásné myšlenky, jiné dokonce i rýmy a verše.

„Připravené prostředí je takové prostředí, které odpovídá vývojovému stádiu, potřebám a zájmům dítěte v prostředí se pohybujícím. Připravené prostředí doma pamatuje na děti v celém obytném prostoru – nejen v dětském pokoji, ale také v kuchyni, koupelně, obývacím pokoji, na zahradě atd. Připravené prostředí vyživuje duši dítěte a maximálně podněcuje jeho vlastní samostatné aktivity. Je to prostředí, které dítěti dává najevo, že je přirozenou a respektovanou součástí

prostoru, ve kterém žije, a je přijímáno se všemi potřebami.“

Zuzana Martásková, 27. vzdělávací kurz pedagogiky Montessori

Připravené prostředí
Jsou to hračky, kostičky,
hodně plné poličky.
Obrázky a koberce,
děláme tam kozelce.

Když je hlad na rohlik,
vezmu si, řeknu: „dík.“
Uvařím si čajíček,
skáče kolem zajiček.
Na koberci elipsa,
kde jsou daná tělesa,
aktovky jsou uklizené,
stavebnice vyhozené,
donesené židličky,
v šatně malé botičky.

*Lavice jsou u oken,
aby bylo vidět ven.
Barvy, štětce v kelímku,
pláštěnky na ramínku,
v květináči květiny,
na zdi přesné hodiny.
Na tabuli slovní druhy,
v tělocvičně míče, stuhu,
v kopírce dost papíru,
stoly, židle na míru,
u klavíru stolička,
brzy zazní písnička.*

*Marcela Beňovská, 27. vzdělávací kurz
pedagogiky Montessori*

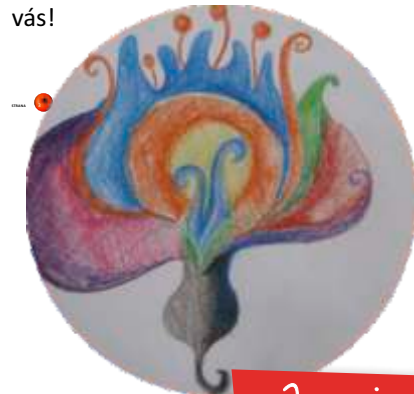
Připravené prostředí je tématem na celý život a inspirací není nikdy dost. Nejen o stolech, židlích, tabulích, ale i o tom, že v budoucnu se snad budeme učit jinak, si můžete přečíst velmi inspirativní překlad od Ulrike Kegler, současné ředitelky Postupimské Montessori školy. Navštivte stránky kladenského montessori projektu a nechte se obohatit jejími slovy i myšlenkami.

„Školní prostory by měly být do posledního detailu vědomě utvářeny... Školní doba představuje dostatečný časový prostor, ve kterém můžeme děti a mladé lidi seznámit s výdobytky civilizace. Neměli bychom tento vzácný čas promarnit.“

Připravujme, a čas nemarněme!

Máte pocit, že se Vám povedlo Váš prostor připravit tak, že by mohl být inspirací pro ostatní? Pošlete nám fotografie a stručný popis s inspirací na adresu našeho zpravodaje: zpravodaj@montessoric.cz

Těšíme se i na obohacení a inspiraci od vás!

Inspirace

Dejte šanci představivosti

Ačkoliv lidové příběhy a pohádky mají jistě své místo ve výuce na prvním stupni, základem pro vzdělávání Montessori a důvodem, proč toto vzdělávání funguje, je myšlenka představivosti, jak ji vidí Montessori – její síla a schopnost zasáhnout emocionální a intelektuální život. Nic tak nevyburcuje šestiletého školáka jako nebesa plná hvězd nad hlavou nebo anatomie buňky či vnitřní pohled na subatomární fyziku. Představivost vytváří obraz, který se rozpíná a smršťuje, přičemž žene mysl zkoumat a vytvářet stále větší zorné pole s hlubším nadšením.

„Lidské vědomí přichází na svět jako planoucí koule představivosti ... Tajemství dobré výuky spočívá v pojetí inteligence dítěte jako úrodné půdy, do které mohou být zasazena semínka, aby pak vyrostla v teple sálající představivosti.“

Marie Montessori, 1948

Představivost napříč prostorem a časem

„Planoucí koule“ lidského vědomí putuje první den zkušenosti s Montessori zpět k Velkému třesku, k příběhu vesmíru jakožto „vše obklopující realitě“ a „představě celku“. Tento příběh zachycuje představivost; dítě se podílí na tajemství „první příčiny“, což je celistvý výjev počátku samého: „Půjdeme společně po této cestě života, protože všechny věci jsou součástmi vesmíru a jsou vzájemně propojeny, a tak vytvářejí jeden sjednocený celek.“ (Montessori, 1948)

Ve vysvětlení představivosti dítěte a jejího původu pro přesvědčivý příběh o vzniku vesmíru Montessori píše, že úvahy o vesmíru ve skutečnosti míří do univerzálního středu dítěte a spojují je se všemi věcmi. Je zjevné, že představivost se šíří až za tenkou hranici světa, který můžeme nahmatat, slyšet, cítit a vidět. Dítě na prvním stupni základní školy zažívá úplné ponoření do představy všech věcí. Schopnost pochopit celek vzbuzuje emoci, emoci úžasu a vděčnosti za širokou rozmanitost. Úžas je magnet; popohání se zevnitř. Vděčnost podporuje duševní pohodu a harmonii; spojuje se s vesmírem. Dítě se najednou cítí ve svém učení nasměrováno.

Nadšení z práce je u šestiletého dítěte vyvoláno lákadlem představy, ne nezbytně hmatatelným zážitkem, fyzickými aspekty kousku materiálu. Například mechanický model sluneční soustavy se souběžně obíhajícími planetami může být jako působivé zařízení přitažlivé, ale pro dítě je přetrvávající emoci právě uvědomění si umístění jednotlivých planet v prostoru, jejich matematické vzdálenosti, měřítko v poměru k Zemi. Představivost jde až za materiální meze připraveného učebního prostředí a buduje kritický přístup dítěte v rozpětí konceptu. Je proto důležité přesně nevymezovat lekce, pomůcky nebo pracovní listy.

Představivost jako prostředník k induktivní a deduktivní argumentaci

Rozšíření mysli je dále podporováno vědeckou klasifikací, jak tvrdí Montessori, když říká: „Svět bude vždy opakovat více či méně stejné prvky.“

Tudíž díky představivosti i díky abstrakci dítě může myšlenku „prvoků“ vztáhnout na celý jednobuněčný život nebo rozšířit definici „hmyzu“ na všechny hmyz na světě.

„Realita je studována v detailu a pak je možné představit si celek. Detail může díky představivosti narůst a tak lze dosáhnout úplné znalosti.“ (Montessori).

Proto imaginace představuje impuls příčiny - podnět posune mysl od obecného ke konkrétnímu a opačně. Dítě zažije obecný „příběh vzniku života“ a posune si jej ke konkrétnímu korálovému útesu, který začne prozkoumávat a poté si jej znovu zasadí do kontextu celého příběhu. Nebo uváží možnosti vlastní kusu obsidiánu (sopečné sklo). Jen kámen? To těžko. Dětská mysl může putovat od obsidiánu k lávě, od lávy k sopce, od sopky ke vzniku zemské kůry. Obsidián může rovněž evokovat pěstní klín, nástroj severoamerických Indiánů používaný ke škrabání a řezání. Obsidián může být rovněž zařazen do jedné ze tří kategorií: vyvěřelá, metamorfovaná nebo nánosová hornina. Zkušenost s obsidiánem buduje spojení, bádání, souvztažnosti. Celý impuls vědy je podpořen nabitým detailem spojeným s celkem – to vše poháněno jedinečně dětskou představivostí, nikoliv zadáním učitele.

„Dělat to dobře znamená, že je nezbytné zaměřit se na předání myšlenky všech věd, ne příliš detailně, ale pouze jako dojem. Myšlenka je 'zasadit semínka vědeckého poznání' v tomto věku, kdy existuje jakési senzitivní období příhodné právě pro představivost. Když už je myšlenka prezentována, musíme ukázat, že věda vybíhá z každého oboru: mineralogie, biologie, fyzika, chemie atd. A jak jsme viděli, prozkoumání detailu spouští studium celé otázky.“ (Montessori, 1948)

Představivost jako láska k mezioborové abstrakci

Představivost funguje ruku v ruce s emocionálním, krásným a esenciálně pravdivým. Neměla by být zahlcena malými úkoly, které přicházejí ve formě předem zformulovaných názorů a představ učitele.

„Cokoliv je (dítěti) prezentováno, musí být krásné a jasné, zasahující jeho představivost... Jakmile je takováto láska probuzena, všechny problémy, před nimiž

pedagog stojí, zmizí. Veliký italský básník Dante řekl: 'Veliké moudrosti předchází láska k ní' ... Děti mohou milovat a milují abstraktní předměty, jako je matematika, takže láska k duševní práci zcela jistě existuje a už nyní jsme dosáhli snu psychologů o budoucnosti...' (Montessori, 1948)

Emocionální vazba, jednou pro vždy inspirovaná láskou k přímému prostředí na předškolní úrovni expanduje do prvního stupně základní školy a přechází v lásku k myšlénkám a abstrakci. „Cit lásky“ ke všem předmětům je pěstován právě tímto poddajným a poučným uchopením reality, které je vyvoláno představivostí.

Vynalézavé bádání je svou povahou vášní demonstrována v rámci všech předmětů a zároveň způsobem zažití jednotlivých oborů v běžném světě, v neporušené síti propojených znalostí, které má výhradně každý učitel a každé dítě vyhledat: „*Mentální a emocionální růst jsou propojeny.*“ (Montessori, 1948)

Schopnost vidět každý obor jako celek napomáhá budování mezioborového přístupu.

Vzpomínám si například na svou první třídu, kdy jsme vzali geologická kladívka a vykopávali jsme z vápencové horniny korál připomínající parohy – jejich první korál. „*Podívej, co jsem našel!*“ A hned v příští hodině to stejné dítě kousne do svého sendviče a přirovná ho ke geologické hornině. „*Podívej! Můj sendvič je nánosový sendvič.*“ Představivost má charakter tekutiny; umožňuje znalostem přelévat se z jednoho oboru do druhého a dostane se i mezi obory.

Podobně představivost inspiruje to zázračné objevování, kdy logické uspořádání binomické krychle ustupuje představě trinomické krychle. Dítě ve školním věku vykřikne: „*To mě nikdo neučil.*“ Mysl dítěte sama podniká kognitivní kroky: přenosy od jednoho fenoménu k jinému se učí samy. Dítě skládá trinomickou krychli na základě představy binomické krychle. Existuje zde vnitřní uspokojení pocházející z nového poznání, je poháněno schopností mysli přeskočit na něco nového, něco, co nebylo

představeno ani demonstrováno. Systém abstrakce spolupracuje s vynalézavostí představivosti.

Představivost může ulehčit tvorbu takového průzkumu zkombinováním dvou myšlenek: konstruktivnosti a psaní. Například historii děti studují v kontextu potřeb lidstva tak, že se vytvoří třída vyzdobená dioramaty, věrnými modely, plakáty, tapiseriemi, historickými příběhy, nástěnnými malbami, hliněnými modely, tabulkami „potřeb lidí“, literaturou pojednávající o běžném dni života. Děti skrze vlastnoruční výrobu věcí, které potřebují, přijdou na to, co je jejich práce, co jsou jejich zájmy a jejich myšlenky.

Představivost jako základ pro filozofii života a povolání

Představivost je motor, který děti v raném školním věku pohání. Povzbuzuje pátrání po znalostech napříč disciplínami. Její síla spěje k filozofii a velkým úvahám. V otázce „*Zajímalo by mě, zda ...*“, je emocionální kvalita, která se stává vědomým zdrojem, jak dítě dospívá. Tento třináctiletý student Montessori vidí sílu představivosti v něčem, co on sám nazývá „*výkladový esej*“. Jeho představivost se stala soustředěnou a intenzivně si uvědomující svůj obrovský dosah.

„Vesmír je ohromný prostor obsazený masou na náhodných místech. Slovo „vesmír“ znamená dnes všechno v lidském vědění a dokonce i za hranicí vědění, a proto je velmi široký a ve svém důsledku synonymem pro cokoliv. I přes svou rozsáhlost se nezdá, že by myšlenka obrovského vesmíru uspokojovala lidskou mysl. Buďto je to proto, že naše mysl je příliš primitivní, aby si dokázala představit, že vesmír je tak obrovský, že nikde nekončí. Anebo je to proto, že naše mysl je přesvědčena, že všechno je konečné, i život má svůj konec, a proto lidé cítí, že musí existovat ještě něco jiného za tím.“

Jako odraz představivosti a nadšení, jimiž adolescent formuje svou identitu, zobrazuje v následující esejí, napsaném později v životě paní Molly McNamarovou, další dítě programu Montessori.

Představivost, která je nyní vědomým zdrojem této teenagerky, formovala její životní vizi, přičemž integrovala její osobnost.

Moje dobrá země

Každý člověk má svou „dobrou zemi“; ta moje je úžasná země představivosti. Moje představivost pro mne znamená spoustu věcí: mou bezpečnost, mou budoucnost, mé bohatství. Bez představivosti by byl život deprimující, avšak s ní je život bohatý a plný radosti.

Představivost mi poskytuje útočiště a únik z někdy velmi drsné reality života. Když se cítím sama, bez přátel, a můj svět se promění v otupělý splín, můžu podle vlastní libosti utéct do říše snů a fantazie, která je rozzářena a veselá, červená a zlatá, s nevyčerpatelnou zásobou bezstarostného veselí. Bez dalšího vybavení, jen se svou myslí můžu jít kamkoli – vidět, dělat a zažívat cokoliv si přeji. Když mě život srazí na kolena, nic mně nezastaví, abych se přenesla do světa představivosti. Vždycky se mohu cítit bezpečně, když vím, že mám svůj zvláštní svět představivosti, kam se mohu schovat.

A navíc, představivost je moje budoucnost. Je mi pouhých šestnáct let, ale mám už stovky, ne-li tisíce, alternativ vlastní budoucnosti, které jsem si pro sebe naplánovala. Mám jen jeden skutečný život, avšak ve svých snech jsem herečkou, zpěvačkou, milionářkou, právníčkou, učitelkou, političkou, světovou cestovatelkou, manželkou a matkou velmi milovanou vlastní rodinou, kterou děti nikdy nezlobí. Zatím jsem mladá a můžu si představovat, že jedna z těchto možností se opravdu uskuteční. Nevím, jestli snít o nich bude stejně vzrušující, až se můj život bude ubírat jedním určitým směrem, ale ať už se můj život ubírá kamkoli, budu cítit uspokojení z toho, že jsem mohla předtím, než se „usadím“, žít mnoho různých životů.

Nakonec, mít zdravou a správně rozvinutou představivost je hodnota mimo lidská měřítka. Moje představivost mě obdarovává takovými malými kousky

nadání, jako je schopnost se zabavit příběhy, když ležím v posteli a nemůžu usnout a nedělá mi velké potíže vymyslet témata těchto příběhů a námětů na slohové práce do hodin angličtiny. Nicméně, podle mého názoru mi to dalo také několik velikých darů, jaké může člověk dostat. Vstúpilo mi to lásku k literatuře, která mi zůstane až do smrti, protože se dokážu snadno vžít do postavy některé z mých oblíbených knih nebo her. Představivost mi usnadní vidět ideje i za příběhem či postavou. Nejdůležitější je, že má představivost mi dala schopnost vážít si těch mnoha báječných věcí, které v životě mám. Mohu ocenit krásu přírody

a lásku mé rodiny, protože si uvědomuji, jak je život bez těchto darů prázdný. Bez představivosti bych brzy brala všechno, co mám, za samozřejmost.

Představivost je jeden z největších darů, jakým může Bůh obdarovat člověka. Lidstvo získalo představivost spolu se svou duší, která jej odlišuje od zvířat. Já jsem byla obdařena obzvláště silnou představivostí; to je má „dobrá země“ a já bych ji nevyměnila ani za všechno bohatství světa.

Ačkoliv Molly o představivosti naznačuje mnohé, primárně říká, že je schopna si představit, že je někým jiným než sebou.

Dokáže se položit do kontextu vysněného povolání, krásy, přírody, vlastní budoucnosti nebo objevů nových lidí a míst. Představivost ztotožňuje se svou „dobrou zemí“, velmi plodným prostředím, o kterém Montessori zřetelně mluví stále dokola.

Napsal David Kahn, výkonný ředitel Severoamerické Asociace Montessori pedagogů (NAMTA)

*Z knihy The Montessori Way,
přeložila Mgr. Lucie Tenglerová,
studentka Montessori kurzu*

Sekundarstufenkurs

Pokračování článku z minulého čísla Zpravodaje

Musíme dát mladistvým dostatek svobody, aby mohli jednat podle vlastní iniciativy. Dejme jim tedy prostředky tím, že jim dáme svobodu působit kreativně, aby jejich individuální jednání mohlo být svobodné a zároveň užitečné, musí být omezeno určitými hranicemi a podřízeno určitým pravidlům, která jim ukazují potřebný směr. Tato pravidla musí respektovat celá instituce.

Práce v projektech

Konkrétní podmínky si musí škola stanovit sama – ve škole v Potsdami také hledají ty „správné cesty“ a upravují organizaci, která se neukázala stoprocentní. Druhý stupeň zahrnuje 7. až 10. třídu: 7. a 8. třída pracuje na pozemku; 9. a 10. třída má více akademická témata - 2 dny projekt a 3 dny přípravu na zkoušky. Jeden učitel má asi 12 dětí; skupiny musí být menší, protože ve velké skupině by bylo špatné vztahové napojení. Od roku 2012 – zde nejsou dospívající rozděleni do tříd, ale vybírají si projektové skupiny - vyberou si projekt a kolem něj se utvoří skupina, opravdu si vybírají více podle tématu než podle kamarádství.

Projekty – to znamená opravdu velkolepé, skutečné a dlouhodobé projekty – hlavní téma může pokrýt celý školní rok - každá škola zde musí vycházet ze svých vlastních podmínek. Škola nabídne téma projektů

k odborníkům, kde se dále spolupracuje – odborník vysvětluje také možnosti a realitu celého plánu, vypracuje návrh, který se snaží zohlednit nápady dospívajících. Začíná se tím, co už žáci umí, ale výstupem je naučit se zcela nové věci. Učitel také pomáhá dětem „vystoupit z toho, co se jim nechce“.

Učitelé si pomáhají jako experti; mohou si pozvat kolegu odborníka nebo odborníka externistu. Dospívající potřebují osobnosti, které jsou jim vzorem - jako mistři ve svém oboru; potřebují někoho, koho si váží. Role projektového učitele je starost o dobré klima, musí zvládnout skupinu, zajistit všem sociální bezpečí. Pedagog se zajímá o práci celé skupiny a zajišťuje, aby každý jednotlivec mohl dobře pracovat. Dospívající musí vidět učitele také jako odborníka; ale učitel nesmí „poučovat“ - dělá nabídky, ukáže, nabídne pomoc. Připravuje se také na témata, která vnese

pohovor: „Jak Ti mohu pomoci...?“ Spřesnost je třeba vědomě zacházet.

Kruh je kulatý, uzavřený, žádná židle není navíc; žádné tašky, lahve, hrnky, nic není navíc – to je nekulturní. Neexistuje zadní řada. Dbá se na estetiku – uspořádání místnosti, kam uložit věci, výzdoba rostlinami, které mají sezónu...

Komunitní kruh je zařazen pravidelně - každý má možnost promluvit. Někdy je vhodné, aby opravdu každý přispěl, aby nechyběla žádná promluva - všichni mluví a přispívají, protože jsme angažovaní a zaujatí pro společnou věc a potřebujeme názor každého – to je demokracie. Když nedáte, nemůžete dostávat - je však třeba účastníky vtáhnout, podpořit, vložit něco dohromady.

Místa k sezení se často mění, učitel si sedá jinam, někdy zadá nebo připraví klíč, jak si má kdo sednout. Učitel dbá o zdravé vztahy v komunitě; nesmí být atmosféra,

podle svých možností – žáci si vyberou, do kterého se chtějí zapojit. Téma je na celý školní rok, každé čtvrtletí je prezentace skupin o tom, kam postoupily. (Farma je samostatný projekt.)

Cílem je propojit do projektů všechny oblasti – i když některé oblasti jsou velmi těžko nebo by jejich propojení bylo nepřirozené. Na začátku je myšlenková mapa – na té hned spolupracuje celá skupina. Dále se mapa rozpracuje podle odborností, časového plánu, konkrétních úkolů... Projekt postupuje od žáků

do třídy pro zamyšlení, s filosofickými souvislostmi a širokou nabídkou dalších možných osobních témat.

Dospívající a komunitní kruh

Začínat a končit přesně = to je klíč pro práci s dospívajícími, my průvodci musíme být příkladem. Prezence se začíná tím, kdo tu je (ne – kdo tu není); je třeba mluvit k těm, co tu jsou včas. Pozdní příchody se omlouvají, na opozdilce se nečeká a nevšímá se jich. Pokud někdo přijde pozdě opakovaně, učitel jej pozve na

že se někdo někomu směje, musí být jasně, že: „Tohle neakceptujeme!“

Projekt – farma

Ve škole v Potsdami je pozemek, na kterém děti „farmaří“, vzdálen od školy kolem půl hodiny jízdy autem. Děti však na pozemek jezdí samostatně, ráno rovnou z domova jezdí vlakem, další půlhodinu jsou pěšky. Jezdí a chodí sami bez dospělých a společně – a to je již součástí programu. Rodiče mají zakázáno své ratolesti na toto místo vozit. Pokud se tak stane, musí své j

jednání vysvětlit vedení školy. Původně bylo zavedeno, že skupiny se na pozemcích pravidelně střídají, nyní zkouší časovou dotaci a plán přizpůsobit potřebám práce (na jaře skupina zemědělská častěji, jiná skupina pracuje ve škole v dílnách), teď už plánují i práci v létě (zalévání, sklizení, včely).

Postupimská farma je na pronajatém pozemku ve zpustlé a opuštěné rekreační oblasti na břehu jezera. Než se opravdu začalo pěstovat, bylo tu mnoho další práce. Zpočátku dospívající se svými učiteli a odborníky bourali staré přístřešky, káceli stromy, křoviny, vykopávali pod písčitém nánosem půdu vhodnou k pěstování, stavěli hygienické zázemí a polní kuchyň. Zúrodňovali půdu, připravovali zavlažování, stavěli terasy pro záhony.

Velký úkol pro pedagogy a vedení školy je bezpečnost práce. Je třeba dát dospívajícím důvěru, čím víc důvěry, tím zodpovědnější jsou. Důvěru dostávají také odborníci, aby mohli vést dospívající podle svého. Učitel nemůže být všude, musí si najít jedno místo, kde také může pracovat naplno. Aby se mohl uskutečnit velký cíl, musí mít vedení školy odvalu a sílu

prosazovat neobvyklé věci, i přesto, že jsou si pedagogičtí lídři vědomi možných střetů se stávajícími předpisy.

Na farmu občas jezdí pomáhat také děti z nižších tříd, pak jsou přiděleny k týmu - komunikace se staršími je cenná.

Ve filmu o americké Montessori farmě jsme viděli internátní formu školy. Dospívající jsou zcela zapojeni do celého technického provozu své školy a samozřejmě také pěstují a starají se o zvířata. Při pracovním procesu poznají, jak je důležité šetřit důležitými zdroji. Učí se tu plánovat, organizovat, vést tým, poznají hodnotu práce, ujasňují si své místo ve světě. Konflikty jsou normální, nedá se před nimi schovat a je potřeba je řešit. Není zde žádná audio a video technika nebo telefony. Takto se vyjadřují sami studenti na farmě: mám respekt k druhým, umím vést druhé, naučili jsme se chápat pocity druhých, nemám strach z řešení problémů, jsem samostatný v prosazování věcí, přemýšlím o vlastním chování, mám vnitřní klid...

Velmi děkuji Andree Málkové, která tlumočila seminář naší české skupině.

Kamila Randáková

Mladiství = jsou opět jako psychická embrya; potřebují vedení a pomoc, potřebují atmosféru bezpečí.

Dítě musí vstoupit do vztahu s širší společností. Škola oddělená od světa tak, jak je dnes obvyklé, již nemůže dítěti stačit. Něco tam chybí k plnému rozvíjení jeho osobnosti. Zjišťujeme u něj jistou regresí. Vyjádření jeho charakteru, které hodnotíme jako anomálie, jsou jednoduše reakce na okolí, které již pro něj není dostačující.

Poděkování

Kladenské proměny aneb Děkujeme Kladně za prošlapávání další Montessori cesty v Čechách

Z historie školy:

V roce 2001 v jednom z pavilonů MŠ Na Vyhaslém v Kladně začínalo svůj první školní rok 12 prvňáčků. O pokračování

vzdělávání, které bude navazovat na třídy Montessori v mateřské škole, usilovala paní ředitelka MŠ Libuše Junková s pod-

porou rodičů dětí a učitelek tříd mateřské školy tři roky. První třída byla otevřena v režimu pilotního ověřování, které nejdříve muselo schválit MŠMT na základě podpory zřizovatele - Magistrátu města Kladna. Třída ZŠ Montessori byla otevřena jako odloučené pracoviště základní školy v Kladně. Každý rok bylo třeba získat povolení pro další pokusné ověřování - takže děti, rodiče a učitelky často v červnu nevěděly, zda budou moci v září pokračovat. Pokusné ověřování zaniklo se zavedením RVP a možností škol sestavit vlastní školní vzdělávací program.

První školní rok 2001/2002 znamenal velké dobrodružství - neměli jsme žádné zkušenosti. Měli jsme informace z kurzu pro učitele, z náslechnů v zahraničních školách. Pro pedagogickou práci byly

vyškoleny dvě učitelky, ale důležité bylo velké nadšení a chuť a kolektivní podpora, protože na přípravě třídy, zajištění školní družiny a podpoře celého projektu se podílely také všechny učitelky z Montessori tříd mateřské školy, pomáhali rodiče, technický personál MŠ.

S velkou podporou a nadšením se dařilo zařizovat prostory pro specifickou organizaci vyučování, kupovat další pomůcky, vytvářet nový materiál a pomůcky pro český jazyk a projekty, realizovat projekt pro vybavení tříd, PC, vyřizovat administrativu pro zajištění všech neobvyklých okolností a legislativy, dosáhnout možnosti slovního hodnocení až do pátého ročníku, zařídit převedení tříd Montessori pod jinou základní školu.

Vznikly modelové třídy ZŠ s Montessori programem, kam se brzy začali jezdit inspirovat pedagogové, ale také rodiče a úředníci, kteří chtěli podpořit a otevřít třídy Montessori ZŠ ve svých regionech, přijížděli studenti a učitelé pedagogických škol.

Každý školní rok přibývali postupně další školáci, druhým rokem měla věkově smíšená třída 25 dětí, další rok již téměř 40 a postupně dorostla na celý 1. stupeň s věkově smíšenými třídami pro 1.-3. a 4.-5. třídy. V létě 2007 se škola stěhovala z pavilonu MŠ, který byl již dva roky velmi těsný, do jiné části města do větších prostor bývalých jeslí. Desáté výročí školy slavil již početný pedagogický tým, více než stovka dětí se svými rodinami, bývalí studenti - absolventi a příznivci školy v nových prostorách. Počet dětí se zastavil na hraničním limitu kolem stovky, více se jich již do upravených prostor nevešlo a bylo třeba hledat nové řešení - novou školní budovu, kde bude dost místa také pro děti na 2. stupni, které chtějí v systému Montessori pokračovat dále.

Současnost

Loňský školní rok byl na Kladně velkou přípravou právě k otevření druhého stupně, ale zároveň i na stěhování do nové vysněné budovy. S napětím se celý rok čekalo, jak vše dopadne a když byl v červnu vyneseno konečný verdikt, že stěhování přece jen nakonec bude, škola se za pomoci zejména pedagogů, dětí a rodičů stěhovala z Bulharské do Pařížské. Pomůcky a lehčí materiály cestovaly v banánových krabicích v dětských rukou. Těžší materiály a police převáželi rodiče a auta. Takový byl červnový konec školního roku. Proběhlo loučení nejen se školním rokem 2012/2013, ale zároveň i loučení se starou dobrou budovou.

Letní odpočinek pak mnozí z rodičů a pedagogů vyměnili za montérky a tvrdou práci na přípravě nových prostor – vnitřních i venkovních – sekání zahrady, natírání topení, malování, montování umyvadel, pokládání koberců, zkrátka práce všeho druhu. Připravené prostředí tříd a pomůcky na policích byli pouhou poslední třešinkou na celém tomto

pracovním dortu. Odměnou všem je nová „zářící škola“ připravena pro práci jak dětí, tak i dospělých. Práce a proměny na Kladně tím však rozhodně nekončí, právě naopak. Za jakoukoliv podporu bude celá škola jistě vděčná. Dlouhou dobou je podporou a inspirací všem začínajícím Montessori průvodcům u nás v Čechách. Neutuchající nadšení a spolupráce kladenských rodičů a pedagogů prošlapává v mnohém Montessori cestičky všem ostatním. Aktuálně jim vděčíme například za velkou iniciativu a práci na přípravě druhého stupně, šíření nových informací a podněcování spolupráce mezi školami, které připravují a také již realizují školní výuku podle Montessori principů pro vývojové období 12–15 let.

Všem kladenským dětem, pedagogům a rodičům přejeme, aby si s radostí užívali nových prostor, aby jim děti na druhém stupni přibývaly tak rychle jako na prvním.

Budoucnost?

Těšíme se na další inspirace, které nám do života vnesete.

Kamila Randáková, Dita Dlouhá

Inspirace z Paříže – Klub Paříž

„Klub Paříž se „š“ nebo se „ž“ na konci?“ Tak zněla jedna z otázek rodičů hned první den ve škole. „Samozřejmě že se „š“,“ protože se v ní bude i šít!“

Ptáte se, co že to ten klub Paříž/š je? Další inspirativní novinkou na Kladně je školní klub Paříž/š, který navazuje svou činností na školní práci. Cílem je dopřát dětem připravené prostředí také dále po skončení povinné časové dotace na školní práci. Připravené prostředí – to znamená prostor a čas, kde mohou děti být ve společnosti svých vrstevníků a kamarádů a společně prohlubovat své znalosti a dovednosti s pomocí svých dospělých průvodců. Pedagogové se inspirovali systémem celodenní práce v Montessori škole v Pustupimi, kde dopolední práce přirozeně pokračuje dalšími aktivitami v rámci školní družiny/klubu. Díky větším prostorům v nové budově kladenské školy mají děti širší nabídku odpoledních činností. Starší děti mohou do klubu přicházet samostatně a věnovat se různorodé nabídce – šítí, vaření, práci na zahradě, novinařině, softbalu atp. zkrátka tomu, na co mají chuť. Velkou výhodou je, že mohou zůstat přímo ve škole a věnovat se zajímavým činnostem přímo tam.

Montessori centra, školy a školky o prázdninách nespí, ale mění se k lepšímu

Některé školy a školky upadají do „letního spánku“ - osiří, a čekají dva měsíce na to, až se do nich v září studenti vrátí. Je v nich ticho, klid a nic se neděje. To však povětšinou neplatí pro Montessori školy a školky.

Během letošního léta k naší radosti vyrostlo několik nových Montessori zařízení a to nejen v Praze, ale po celé České Republice. Jsme tomu velmi rádi, neboť za vznikem a prvním otevřením je nejen spousta nadšení, ale hlavně tvrdé práce a úsilí mnoha dospělých. Nikdo se neobejde bez běhání po úřadech, přestavby budov, až po přípravu samotného prostředí pro děti i rodiče. Těm, kdo v novém školním roce 2013 právě začali a odstartovali tak své první kroky gratulujeme a přejeme hodně sil i trpělivosti.

MONTESSORI CHILDREN'S HOUSE je anglická soukromá mateřská škola, která byla založená s touhou poskytnout kvalitní Montessori vzdělání, jež splní potřeby různorodých rodin v rámci komunity.

Zakládáme si na profesionálním přístupu vyškolených Montessori pedagogů, spolupráci s dětským psychologem a připraveném Montessori prostředí, které podporuje vyvážený rozvoj těla, mysli a ducha, vedoucí k naplnění potřeb každého dítěte a k rozvoji jeho individuálního, akademického a společenského potenciálu.

Děti u nás objevují a rozvíjí nezávislost, sebevědomí, respekt, radost z učení, kreativní myšlení a schopnost spolupráce, stejně tak jako starat se o sebe sama, o své přátele, o okolí a celý svět.

Montessori Children's House podporuje integraci dětí z různých sociálních a kulturních skupin a tím otevírá možnost na úspěšný start v životě i sociálně-znevýhodněným dětem.

Kontaktujte nás pro více informací nebo pro dohodnutí návštěvy.

MONTESSORI CHILDREN'S HOUSE

Kontakt:

Nad Údolím 338/62, 147 00 Praha 4 – Hodkovičky

mob: +420 776 805 732, tel: +420 211 222 483

email: info@montessorichildrenhouse.cz

www.montessorichildrenhouse.cz

Nově zřízená soukromá MŠ Atelier Bambini na Praze 5 v Prokopském údolí (Řeporyje) hledá pracovníky na pozice: hlavní učitelka a 2 asistentky pro třídu s kapacitou 20 dětí.

Hlavní učitelka: nabízíme samostatné vedení, organizaci i přípravu třídy, velice pěkné zázemí školky v Praze, ale zároveň v přírodě (CHKO), dobré platové ohodnocení, profesionální pomůcky, rodinné a tvůrčí prostředí. Požadujeme minimálně Montessori diplomový kurz či jiné dokončené Montessori vzdělání, praxe v Montessori školce (věková skupina 3-6 let), samostatnost, spolehlivost, zodpovědnost, lásku k dětem. Zahájení činnosti MŠ v září příštího roku. Nástup několik měsíců před zahájením výuky pro důležitou část přípravy třídy a školního plánu.

Asistentky: požadujeme alespoň povědomí o Montessori metodice, Montessori vzdělání výhodou. Dále požadujeme kreativitu (např. zájem o výtvarné či hudební aktivity, apod.), spolehlivost, zodpovědnost. Asistentkám nabízíme poloviční pracovní úvazek – vhodné i pro maminky na MD, možnost dalšího profesního růstu a též práci v příjemném a profesionálním prostředí.

Životopisy zasílejte na naši mailovou adresu info@cary-mary.cz. K životopisu, prosím, přiložte nejen svou fotografii, ale i motivační dopis.

Ani Společnost Montessori o prázdninách nespí, ale mění se k lepšímu

Přišlo léto“ do Společnost Montessori a stejně tak, jako se v červnu vyprázdní školky a školy dětmi a zůstává pocit, že se uvnitř budov, tříd, učeben a chodeb během celých dvou měsíců nic nebude dít. Opak ale bývá většinou pravda. Stejně tak, jako většinou bývá rušno s úpravami, opravami a úklidem škol před zahájením nového „učebního“ roku, nezůstaly stranou této bohubilé aktivity „zlepšování a zkrášlování“ ani prostory naší organizace. Navázaly jsme na obnovu a zlepšování prostor z léta roku 2012 a doufáme, že současné úpravy se budou líbit také vám, našim návštěvníkům. Novou podobu získaly nejen prostory učebny, ale zejména vstupní prostory a zázemí pro

účastníky (společenská místnost, kuchyňka s jídelním koutkem a hygienické zázemí).

„Končí léto, přichází podzim“. V plánu máme ještě další drobná vylepšení. Budeme tedy rádi za vaše komentáře a postřehy ke stávajícímu stavu, abychom věděli, zda se naše snaha ubírá správným směrem a co na se tedy můžeme vrhnout a zlepšovat i pro roky příští. Ať se „vám u nás“ a „vaším dětem u vás“ (ve školách a školkách) v novém roce líbí!

Vaše emailové postřehy, návrhy či komentáře je možné zasílat na adresu našeho zpravodaje: zpravodaj@montessoricr.cz

Montessori: Vedení přírodou

V srpnu 2013 proběhla v Portlandu (Oregon, USA) mezinárodní Montessori konference na téma jak je Montessori vzdělávání vedeno dětským přirozeným vývojem a jak tento růst posiluje respektující vztah k prostředí. Prezентující sdíleli společnou chuť prozkoumávat dopady Montessori vzdělávání v různých profesích a sdíleli je společně s účastníky kongresu.

Pokud jste neměli možnost zavítat v létě do Portlandu osobně, ale toto téma by Vás přesto zajímalo doporučuji odkaz na následující dokumenty - powerpointové prezentace přednášejících a handouty:

<http://montessoricongress.org/program/documents/>

Pokud byste měli zájem o celý záznam z konference, můžete si jej zakoupit na níže uvedené stránce:

<http://backcountryrecording.com/collections/international-montessori-congress-2013?page=1>

Další dobrou zprávou je, že z jednotlivých příspěvků konference bude vydána kniha a že na další mezinárodní Montessori konferenci organizace AMI se můžeme těšit za 4 roky u nás doma v Praze!

Prodejní výstava Montessori pomůcek, didaktických hraček a výtvarných potřeb

Na 3. ročníku výstavy budete mít opět možnost si prohlédnout, vyzkoušet a zakoupit Montessori pomůcky a didaktické materiály. Tuto specifickou nabídku doplní krásné a kvalitní dřevěné hračky, stavebnice, potřeby pro výtvarné i jiné tvoření, zajímavé knížky a další věci, které nás při naší cestě rodičovstvím oslovily.

Přemýšlíte jestli vzít i **DĚTI??** ANO. Pro nás je důležité, aby na výstavě měly své místo. U jednotlivých stánků si mohou hrát, stavět a tvořit v připravených dílničkách.

Na **DOSPĚLÉ** čeká kromě prodávaných výrobků, inspirace o tom, co všechno, a jak, jde vyrobit podomácku z docela oby-

čejných věcí. Praktické ukázky toho, co mohou i malé děti dělat v kuchyni. Odpovědi na to, co se dá dělat s úplnými miminky, a jak jim to připravit doma. A také prezentace některých RC, MŠ a ZŠ.

Pro **PEDAGOGY** a **ODBORNÍKY** bude k vidění originální Montessori materiál, ukázky připraveného prostředí, promítání tematických filmů, nabídka kurzů a hlavně atmosféra pro společné setkávání.

Stalo se Vám vloni, že Vám někdo vykoupil před nosem to, co jste chtěli Vy?

Letos to může být jinak!

Na naší facebookové stránce

www.facebook.com/montessorivystava

budeme postupně představovat jednotlivé vystavovatele.

Nabídneme Vám možnost **REZERVACE** jejich produktů ještě před výstavou, abyste nepřišli o to, pro co jste přišli.

Přebývají Vám doma hračky, ze kterých děti už vyrostly? Nebo chcete něco z druhé ruky opatřit? Můžete využít náš **BAZÁREK** přímo na výstavě.

Vstupné - dospělý 100 Kč, rodina 180 Kč, děti zdarma.

Občerstvení pana školníka v provozu.

Tak na viděnou na výstavě!

Těšíme se na vás.

Redakce

Zodpovědná osoba:

Dita Dlouhá

Email: dita.dlouha@montessoricr.cz

Spolupráce:

Kamila Randáková

Sazba a grafická úprava:

Kateřina Vágnerová

Přispívají:

Všichni se zájmem o šíření myšlenek Marie Montessori . Dobrovolníkům, kteří přispěli do zářijového zpravodaje, tímto mnohokrát děkujeme.

Přispějte a obohaťte nás i vy!

Zpětná vazba:

Čtenářskou zpětnou vazbu na zpravodaj Spo-Mo, všechny vaše připomínky, návrhy, náměty a vaše dobrovolnické příspěvky ze všech koutů ČR či inspirace ze zahraničí uvítáme na emailu:

zpravodaj@montessoricr.cz

Těšíme se na vzájemné obohacení

